

P.D. James  
Pemberley

2014  
Uitgeverij XL  
Zoetermeer

De vrouwelijke ingezetenen van Meryton waren het er algemeen over eens dat mijnheer en mevrouw Bennet van Longbourn fortuinlijk waren geweest met de echtverbintenis van vier van hun vijf dochters. Meryton, een marktplaatsje in Hertfordshire, wordt bij gebrek aan natuurschoon of geschiedkundig belang door geen enkele toeristische rondreis aangedaan, terwijl Netherfield Park, het enige landhuis ter plaatse, in geen van de boeken over de belangwekkende architectuur in het graafschap vermeld staat, hoe imposant het ook is. Meryton bezit een grote zaal waar geregeld een bal wordt gehouden, maar geen schouwburg, en het meeste vertier vindt plaats in huiselijke kring, waar de verveling van dinertjes en whisttafels in altijd hetzelfde gezelschap met roddelen doorbroken wordt.

Een gezin met vijf ongehuwde dochters kan stevast rekenen op de meewarige belangstelling van alle burens, zeker wanneer andere afleiding schaars is, en de situatie van de Bennets was wel bijzonder ongunstig te noemen. Bij gebrek aan mannelijke nazaten was mijnheer Bennets vermogen voor overerving vastgezet op zijn neef, predikant William Collins, die, zoals mevrouw Bennet graag luidkeels lamenteerde, haar en haar dochters uit huis kon zetten nog voordat haar echtgenoot koud in zijn graf lag. Zeker, mijnheer Collins

had geprobeerd hun zo veel hij kon tegemoet te komen. Tot zijn eigen ongemak, maar met toestemming van zijn geduchte beschermvrouwe lady Catherine de Bourgh, had hij zijn parochie te Hunsford in Kent verlaten om de Bennets te bezoeken met het liefdadige voornemen om een van de vijf dochters als bruid te kiezen. Zijn intenties werden door mevrouw Bennet met geestdriftige instemming ontvangen; zij attendeerde hem er echter op dat juffrouw Bennet, de oudste, zich hoogstwaarschijnlijk binnenkort zou verloven. Zijn keuze voor Elizabeth, de tweede in leeftijd en uiterlijk schoon, was op een resolute afwijzing gestuit en hij had een welwillender reactie moeten zoeken bij Elizabeths vriendin, juffrouw Charlotte Lucas. Juffrouw Lucas had zijn aanzoek met bevredigend enthousiasme aanvaard en daarmee stond de toekomst die mevrouw Bennet en haar dochters mochten verwachten vast, niet geheel tot spijt van hun burenen. Na mijnheer Bennets overlijden zou mijnheer Collins hen huisvesten in een van de grotere cottages op het landgoed, alwaar zij spirituele troost uit zijn preken zouden ontvangen en levensonderhoud uit de restanten van mevrouw Collins' keuken, af en toe aangevuld met een gift van wildbraad of een zij spek. De familie Bennet was echter zo fortuinlijk geweest aan deze liefdadigheid te ontsnappen. Eind 1799 mocht mevrouw Bennet zich verheugen in een positie als

moeder van vier getrouwde dochters. Zeker, het huwelijk van Lydia, de jongste van pas zestien jaar, was niet bepaald rooskleurig te noemen. Zij had zich laten schaken door luitenant George Wickham, een officier van de in Meryton gelegerde militie, en naar alle verwachting zou deze escapade voor Lydia niet anders zijn geëindigd dan zulke avonturen doorgaans aflopen: met verlating door Wickham, verbanning uit haar huis, verstoting door de gemeenschap en, tot slot, de morele ontaarding waarover fatsoenlijke dames behoren te zwijgen. Maar het huwelijk had toch plaatsgevonden en het eerste nieuws daarover kwam van William Goudding, een buurman die bij het passeren van de koets van Longbourn de ring had kunnen zien toen de pasgehuwde mevrouw Wickham haar hand in het open raampje legde. Mevrouw Bennets zuster, mevrouw Philips, verspreidde naarstig haar versie van de toedracht. Het paar was onderweg geweest naar Gretna Green, maar had een korte tussenstop in Londen gemaakt zodat Wickham de gelegenheid had zijn peet-tante in te lichten over zijn aanstaande huwelijk, en na aankomst van mijnheer Bennet, die op zoek was naar zijn dochter, was het paar ingegaan op het voorstel van de familie dat het voorgenomen huwelijk beter in Londen gesloten kon worden. Niemand geloofde dit verzinsel, maar men moest toegeven dat mevrouw Philips' vindingrijkheid op zijn minst een geveinsd

vertoon van overtuigdheid verdiende. Vanzelfsprekend zou George Wickham nooit meer een voet in Meryton mogen zetten om er de dienstmeisjes van hun deugd en de winkeliers van hun winst te beroven; over het algemeen vond men echter dat mevrouw Wickham, mocht zij zich onder de inwoners begeven, dezelfde geduldige toegeeflijkheid verdiende als juffrouw Lydia Bennet vroeger ten deel gevallen was.

Er werd druk gespeculeerd over hoe het tot het verlate huwelijk had kunnen komen. Mijnheer Bennets landgoed bracht amper tweeduizend pond per jaar op en naar men vermoedde had mijnheer Wickham zeker vijfhonderd bedongen, plus vereffening van zijn schulden in Meryton en alle andere openstaande rekeningen, alvorens met een huwelijk in te stemmen. Mevrouw Bennets broer, mijnheer Gardiner, zou het geld wel ter beschikking gesteld hebben. Hij stond bekend als een vriendelijk man, maar hij had een gezin en zou het bedrag ongetwijfeld van mijnheer Bennet terug verwachten. In Lucas Lodge heerste de vrees dat de erfenis van hun schoonzoon door deze verplichtingen sterk in omvang zou dalen, maar toen er geen bomen werden gekapt, geen land werd verkocht, geen bedienden werden ontslagen en de slager geen enkele aarzeling vertoonde om mevrouw Bennet haar wekelijkse bestelling te leveren, nam men aan dat mijnheer Collins en de lieve Charlotte niets te vrezen hadden en dat mijnheer

Collins, zo gauw mijnheer Bennet fatsoenlijk begraven was, het landgoed Longbourn in eigendom zou kunnen aanvaarden in het volledige vertrouwen dat er niets aan ontbrak.

De verloving die kort na Lydia's huwelijk volgde, die van juffrouw Bennet met mijnheer Bingley van Netherfield Park, werd daarentegen met instemming ontvangen. Het nieuws kwam niet bepaald onverwacht; mijnheer Bingleys bewondering voor Jane was al duidelijk gebleken bij hun eerste ontmoeting op een openbaar bal. Haar bekoorlijkheid, haar vriendelijkheid en haar naïef positieve levensinstelling die het haar onmogelijk maakte kwaad over iemand te spreken, maakten juffrouw Bennet alom geliefd. Enkele dagen na de aankondiging van de verloving van haar oudste ontstonden er echter geruchten over een nog groter succes voor mevrouw Bennet, die in eerste instantie op ongeloof stuitte. Juffrouw Elizabeth Bennet, de tweede dochter, zou in het huwelijk treden met mijnheer Darcy, landheer van Pemberley, een van de grootste landgoederen in Derbyshire met naar verluidt een opbrengst van tienduizend pond per jaar.

In Meryton was algemeen bekend dat juffrouw Lizzy een hekel aan mijnheer Darcy had, een gevoel dat zij deelde met vrijwel alle dames en heren die bij het eerste openbare bal geweest waren dat mijnheer Darcy, samen met mijnheer Bingley en diens twee zussen,

bezocht had en waar hij zijn trots en arrogante min-  
achting voor het gezelschap afdoende had laten blij-  
ken. Ondanks aandringen van zijn vriend mijnheer  
Bingley had hij overduidelijk geen van de aanwezige  
dames waardig geacht zijn danspartner te zijn. Nadat  
sir William Lucas Elizabeth aan hem had voorgesteld,  
had mijnheer Darcy ervan afgezien met haar te dan-  
sen en hij had later tegen mijnheer Bingley gezegd dat  
zij niet mooi genoeg was om hem in verleiding te bren-  
gen. Men ging er voetstoots van uit dat geen enkele  
vrouw ooit gelukkig zou kunnen worden als mevrouw  
Darcy, want, zo merkte Maria Lucas fijntjes op: ‘Je wilt  
toch niet de rest van je leven met zo’n humeurig ge-  
zicht tegenover je aan de ontbijttafel zitten?’

Het viel juffrouw Elizabeth Bennet echter niet aan te  
rekenen dat zij een genuanceerder en optimistischer  
visie huldigde. Men kan niet alles hebben in het leven  
en menige jonge vrouw uit Meryton zou wel ergere  
dingen dan een humeurig gezicht aan de ontbijttafel  
willen verdragen voor een huwelijk van tienduizend  
pond per jaar en de positie van vrouwe van Pember-  
ley. Plichtshalve waren de dames van Meryton graag  
bereid om bij onheil hun medeleven en bij voorspoed  
hun felicitaties uit te spreken, maar alles met mate, en  
het succes van juffrouw Elizabeth ging alle perken te  
buiten. Hoewel ze moesten toegeven dat zij best knap  
was en mooie ogen had, strekte verder niets haar tot

aanbeveling voor een man met tienduizend pond per jaar, en het duurde dan ook niet lang voor een coterie van de invloedrijkste roddelaarsters een verklaring had gebrouwen: juffrouw Lizzy was er al vanaf haar eerste ontmoeting met mijnheer Darcy op uit geweest om hem te strikken. En toen de reikwijdte van haar strategie eenmaal tot hen doorgedrongen was, moesten ze toegeven dat ze haar kaarten vanaf het begin vakkundig gespeeld had. Ofschoon mijnheer Darcy op het bal niet met haar had willen dansen, waren zijn ogen veelvuldig op haar gericht geweest, en haar vriendin Charlotte, die na haar jarenlange jacht op een echtgenoot feilloos elk teken van mogelijke interesse wist te herkennen, had Elizabeth ervoor gewaarschuwd niet vanwege haar evidente voorkeur voor de aantrekkelijke, populaire luitenant George Wickham een man van tien keer zijn gewicht tegen zich in te nemen. En daarna was juffrouw Bennet op Netherfield te dineren gevraagd en had Jane, omdat haar moeder erop had aangedrongen dat zij te paard zou gaan in plaats van met het familierijs, op dat uitgelezen moment kou gevat, zodat zij, zoals mevrouw Bennet had voorzien, enkele nachten op Netherfield moest blijven. Elizabeth was toen natuurlijk te voet naar Netherfield gegaan om haar te bezoeken, en juffrouw Bingleys goede manieren hadden haar genoopt de ongewenste bezoeker gastvrijheid te verlenen tot juffrouw Bennet hersteld

zou zijn. Dit verblijf van bijna een week in het gezelschap van mijnheer Darcy had Elizabeths hoop op succes ongetwijfeld aangewakkerd, en ze had de noodgedwongen nabijheid vast en zeker ten volle benut. Vervolgens had mijnheer Bingley, op aandringen van de jongste meisjes Bennet, zelf een bal op Netherfield georganiseerd en bij deze gelegenheid had mijnheer Darcy dan toch met Elizabeth gedanst. De chaperonnes, naast elkaar op hun stoel tegen de muur gezeten, hadden hun lorgnet geheven om het paar van begin tot eind nauwkeurig te observeren, net als de rest van het gezelschap. Er werd weliswaar niet veel gesproken tussen de twee, maar het eenvoudige gegeven dat mijnheer Darcy juffrouw Elizabeth ten dans had gevraagd en niet was afgewezen, wekte al voldoende nieuwsgierigheid en speculaties.

De volgende stap in Elizabeths campagne was haar bezoek aan mijnheer en mevrouw Collins in de pastorie van Hunsford, samen met sir William Lucas en zijn dochter Maria. Normaal gesproken had juffrouw Lizzy een uitnodiging daartoe toch zeker behoren af te slaan. Welk plezier kon een weldenkende vrouw er nu aan beleven om zes weken in het gezelschap van mijnheer Collins te verkeren? Het was algemeen bekend dat juffrouw Lizzy zijn eerste keuze als bruid was geweest, voordat juffrouw Lucas hem accepteerde. Nog afgezien van eventuele andere overwegingen had zij al uit

fijngevoeligheid uit Hunsford moeten wegblijven. Maar zij wist natuurlijk dat mijnheer Collins' buurvrouw en beschermvrouwe lady Catherine de Bourgh was en dat haar neef mijnheer Darcy zo goed als zeker op Rosings zou verblijven, wanneer de bezoekers in de pastorie logeerden. Charlotte, die haar moeder tot in detail van haar huwelijksleven op de hoogte hield, inclusief het welzijn van haar koeien, pluimvee en echtgenoot, had geschreven dat mijnheer Darcy en zijn neef kolonel Fitzwilliam, die eveneens op Rosings logeerde, tijdens Elizabeths verblijf dikwijls op de pastorie waren langsgekomen en dat mijnheer Darcy zelfs eenmaal zonder zijn neef een bezoek had gebracht toen Elizabeth alleen thuis was. Volgens mevrouw Collins moest dit wel betekenen dat hij verliefd was, en zij schreef dat haar vriendin naar haar idee van beide heren graag een huwelijksaanzoek zou hebben geaccepteerd; juffrouw Lizzy was echter thuisgekomen zonder dat er iets was vastgelegd.

Uiteindelijk was alles toch nog goed gekomen toen mevrouw Gardiner en haar echtgenoot, een broer van mevrouw Bennet, Elizabeth hadden uitgenodigd om hen te vergezellen op een zomerse plezierreis. Het was de bedoeling geweest helemaal naar het Merengebied te gaan, maar mijnheer Gardiners zakelijke verplichtingen hadden blijkbaar tot een bescheidener reischema genoodzaakt, want ze gingen niet verder naar